

Asia: VN/14593/2020

Hallituksen esitys työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

1. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi

- Millaisia vaikutuksia esitetyillä muutoksilla ennakoitte olevan toimintaanne?
- Onko esityksessä tunnistettu teidän toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset?

-

2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

2.1

1 luku Yleiset säännökset

-

2.2

2 luku Työnhakija

-

2.3

3 luku Työnvälitys

-

2.4.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

Tiedonsaantioikeus 12 luku 6 §

Pykälän perustelujen mukaan pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että tiedonsaantioikeus

kytkettäisiin nykyisen välttämättömyyshedellytyksen sijaan tietojen tarpeellisuuteen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeuden piirissä olevat tiedot luettelaisiin 13 luvun ehdotetussa 2 §:ssä. Pidän tiedonsaantioikeutta varsin laajana, vaikkakin tiedot on viittaussäännöksessä yksilöity. Esitän harkittavaksi, tulisiko tiedonsaantioikeuden edellytyksenä olla tietojen välttämättömyys. Käsiteltäviä tietoja koskevassa säännöksessä on lueteltu lisäksi tietoja, joita voidaan pitää arkaluonteisina. Näiden osalta perustuslakivaliokunta on katsonut, että arkaluonteisten tietojen käsittely olisi syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään.

2.5.

13 luku Asiakastietojen käsittely

-

2.6

13 a luku Palvelualusta

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys –jakson perusteluissa on todettu, että ehdotetuissa 13 a luvun 2 ja 4 §:ssä on kyse siitä, mitä tietoja viranomaisen voisi käsitellä työnhakuprofiilin laativasta henkilöstä ja mitä tarkoituksia varten. Perusteluissa olisi vielä hyvä riittävän selvästi todeta, että asiakkaan työnhakuprofiilissaan vapaaehtoisesti alustalle tallentamat tiedot eivät ole viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) tarkoittamia viranomaisen tietoja ja tarvittaessa varmistaa tämä säädöstasolla. Siten on tarpeen yhteistyössä oikeusministeriön kanssa varmistaa palvelualustalla käsiteltävien työnhakuprofiilin tietojen suhde julkisuuslakiin. Tämän lisäksi tulisi täsmentää, mikä tietosuoja-asetuksen käsittelyperuste tulisi sovellettavaksi ehdotetuissa säännöksissä tarkoitettujen tietojen käsittelyssä.

Esityksessä on selostettu laajasti uutta kohtaantotoiminnallisuutta. Esityksen mukaan työllisyysvaikutusten osalta säädösesityksen keskeisimmät muutokset liittyvät uudella palvelualustalla Työmarkkinatorilla käyttöönotettavaan uudenlaiseen tekoälyä hyödyntävään kohtaantotoiminnallisuuteen. Esityksessä tulisi vielä tuoda esille, että kohtaantotoiminnallisuudessa ei ole kyse automaattisesta päätöksenteosta.

2.7

14 luku Muutoksenhaku

-

3. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

3.1. Huomionne koskien työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:ään ehdotettavia muutoksia? (2. lakiehdotus)

-

4. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

4.1 Huomionne koskien työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettuun lakiin ehdotettavia muutoksia? (3. lakiehdotus)

-

5. Muut huomiot

5.1 Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksestä?

Esitän lisäksi, että uuden palvelualustan kokonaisuuden vaikutukset asiakkaiden mahdollisuuksiin saada kokonaiskuva palveluista ja saada palvelua sekä vaikutukset yleensä hyvään hallintoon samoin kuin muihinkin perusoikeuksiin kuin tietosuojaan tulisi sisällyttää esitykseen.

TE-hallinnon tietojärjestelmien toiminta ja sen vaikutus asiakkaiden perusoikeuksien ja hyvän hallinnon toteutumiseen on tullut esiin oikeuskanslerille tehdyissä kanteluissa.

Olen todennut kanteluun (OKV/338/1/2018) 27.3.2019 antamassani päätöksessä, että laiteriippumattomat verkkopalvelut edistäisivät yhdenvertaisuutta. Päätöksen mukaan työ- ja elinkeinohallinnon työnhakijoille tarjoamia verkkopalveluja ei ollut sovitettu kaikille mobiililaitteille. Päätöksen mukaan sujuva asiointi yleisesti käytettävissä olevilla laitteilla, mikä on tavoitetilana sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa, ei ollut käytännössä täysin toteutunut. Työ- ja elinkeinohallinto oli uudistamassa sähköistä palvelujärjestelmäänsä. Päätökseni mukaan uudistustyössä sähköistä asiointia tulisi edistää asiakaslähtöisesti. Verkkopalveluissa tulisi pyrkiä mahdollisimman suureen

laiteriippumattomuuteen, eli digitaalisen asiointin pitäisi olla mahdollista myös yleisesti käytössä olevilla mobiililaitteilla ja niissä käytettävillä sovelluksilla. Tähän velvoittaa myös tuolloin pian voimaan tulossa ollut laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, jonka tavoitteena

on parantaa jokaisen mahdollisuuksia yhdenvertaisesti käyttää digitaalisia palveluja.

Yhdenvertaisuuden edistämisestä on säädetty myös yhdenvertaisuuslaissa ja julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annetussa laissa.

TE-hallinnon tietojärjestelmän toimintaa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti on arvioitu kanteluun 29.10.2020 antamassani päätöksessä (OKV/138/10/2020). TE-toimisto antoi kantelijaa koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, vaikka kantelija ei ollut työttömänä työnhakijana TE-toimistossa eikä hän ollut hakenut tai aikonut hakea työttömyysetuutta. Lausunto oli automaattilausunto, jonka TE-toimiston käyttämä asiakastietojärjestelmä oli tiettyjen ehtojen täytyessä antanut. Kantelija oli kokenut annetun lausunnon olevan häntä syyllistävä.

Tolmunen Irma
Oikeuskanslerinvirasto - Valtioneuvoston oikeuskansleri